

projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT HAGENAARS EN HAGENEZEN

Leerlijn Cultureel Erfgoed | Thema Onze Stad | Groep 7 en 8 | februari 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie.....	1
2. Introductie.....	3
3. Oriëntatie.....	4
4. Opdracht: Typisch Haags.....	6
5. Opdracht: Spoorzoeken.....	9
6. Opdracht: Museumdirecteur voor een dag.....	12

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In het project 'Hagenaars en Hagenezen' wordt de leerling zich bewust van de diversiteit van cultureel erfgoed in verschillende Haagse wijken en van de invloed ervan op de wijkbewoners. Het project gaat in op de verschillen en overeenkomsten tussen Haagse wijken en de invloed hierop door migratie en stadsmigratie. Wat zijn typische kenmerken van een wijk? Welk cultureel erfgoed is er te vinden? Welke cultuuruitingen van migranten zijn als sporen zichtbaar in een wijk? Wat zou je willen toevoegen aan het Haags cultureel erfgoed en waarom?

Waarom dit project?

De leerling woont in een Haagse wijk en onderneemt daar verschillende activiteiten. Het thema speelt in op burgerschap: je betrokken voelen bij je Haagse wijk en je er onderdeel van voelen.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten steeds twee kennisdoelen en twee vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- stelt zich met alle zintuigen open voor cultureel erfgoed binnen een thema/onderwerp dat aansluit bij zijn belevingswereld en in binnen- en buitenschoolse activiteiten;
- kan zich bij het experimenteren laten leiden door een manipulerende en onderzoekende houding;
- is trots op zijn resultaten: zowel oriënterend en onderzoekend als uitvoerend;
- heeft een nieuwsgierige, betrokken en onderzoekende houding;
- kijkt met aandacht naar voorbeelden van cultureel erfgoed, beeldende kunst, diverse media-uitingen en werk van medeleerlingen;
- luistert met aandacht naar ideeën van medeleerlingen;
- neemt actief deel aan de diverse gesprekken en presentaties gedurende het project;
- kan in binnen- en buitenschoolse activiteiten historie en betekenis met elkaar in verband brengen;
- kan eigen betekenisgeving spiegelen aan anderen en daarbij openstaan voor andere inzichten;
- stelt zich open voor het standpunt en de mening van een ander en brengt daarvoor begrip op;
- wil graag samenwerken met klasgenoten en ziet hier de toegevoegde waarde van.

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de 🎨 kunstenaar in de klas.
- Maak flyers voor de eindpresentatie en verspreid deze in de buurt.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.
- Zorg dat de redactie van de wijkkrant tijdens de presentatie aanwezig is om een stukje te schrijven.

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- klaslokaal of speellokaal
- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- computer

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

het couplet
de collage
de videoclip
de muziekclip
de collage
de typografie
het kosteloos materiaal
het verbindingsmateriaal
de tentoonstelling
de expositie
ruimtelijk werk
plat werk
de kunstverzameling
het historisch voorwerp
het cultureel erfgoed
het Haags spoorboekje
de beeldredactie
de tekstredactie
de opmaak
de kaartmakers
de tekstschrijvers
de archeoloog

Algemene woorden

de Hagenaar
de Hagenees
het stereotype
het zand
het veen
de uitstraling
de groenvoorziening
de recreatievoorziening
het stratenplan
de migratie
de stadsmigratie
de migratieachtergrond
de migranten
de horeca
de gebedshuizen
de aankleding
de interviewvraag

Werkwoorden

vergelijken
onderzoeken
beargumenteren
samenwerken
tentoonstellen
presenteren
exposeren
beschouwen
bekijken
samenstellen
redigeren
interviewen

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling:

- kent het verschil tussen een Hagenaar en een Hagenees.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan onderscheid maken tussen verschillende Haagse stereotyperingen, Hagenaar en Hagenees;
- begrijpt de subjectiviteit van historische bronnen en verhalen.

Benodigheden

- Zie bronnen

Aan de slag in de klas

Het project kan op verschillende manieren worden geïntroduceerd. Maak een keuze uit onderstaande mogelijkheden:

- Vertoon op het digibord het [filmpje 'Veelkleurig Nederland' van Het Klokhuis](#).
- Verzorg een reguliere les in het plat of bekakt Haags en verkleed uzelf hierbij eventueel als een stereotiepe Hagenees of Hagenaar.
- Bekijk de [video van 'Nul7Nul'](#), een hiphopnummer door Haagse jongeren.
- Nodig een Hagenees en een Hagenaar uit om met elkaar in gesprek te gaan over onze stad.

3. Oriëntatie

Kennisdoelen

De leerling:

- kent het verschil tussen een Hagenaar en een Hagenees;
- kent de geografische grondslag daarvoor;
- kent de sociale context daarvan.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan verschillen tussen Hagenezen en Hagenaren verklaren;
- bespreekt de relevantie daarvan in relatie tot nu.

Benodigdheden

- postervellen
- stiften

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Noem je jezelf een Hagenaar of een Hagenees? Of geen van beide?
- Wanneer noem je iemand een Hagenaar of een Hagenees?
- Kun je Hagenaar/Hagenees zijn als je niet in Den Haag bent geboren? Of geen Hagenaar/Hagenees zijn als je wel in Den Haag bent geboren?
- Is er een verschil tussen Hagenaar zijn en Nederlander zijn?
- Kun je een voorbeeld noemen van iets wat typisch Haags is? Zou dat voor iedereen zo zijn?
- Kijken Hagenaars/Hagenezen anders naar Den Haag?
- Gaan Hagenaars anders om met Den Haag? Kun je een voorbeeld noemen?
- Gelden er voor Hagenaars andere (ongeschreven) regels in de stad?
- Gaan Hagenaars anders om met Hagenaars dan met anderen? (Nederlanders, toeristen, mensen die tijdelijk in Den Haag wonen)

Oriëntatieopdracht

Bespreek met de leerlingen dat Den Haag is gebouwd op zand (duinenrijen) en op veen.

1. Bekijk met de leerlingen de kaart met zand en veen ([website gemeente Den Haag, zie onder 2.2 Ontstaansgeschiedenis](#)).
Of gebruik de PowerPointpresentatie ([website Cultuurschakel](#)).
2. Vergelijk de zand- en veenkaart met de stadskaart en bespreek de verschillen en overeenkomsten:
  - Welke wijken liggen op het zand en welke op het veen?
  - Wat kun je vertellen over de bewoners van deze wijken?

Reflectievragen

- In welke wijk staat jullie school? Is dat zand of veen? Wat merk je daarvan?
- Waar zou je liever willen wonen: op het zand of op het veen? Licht toe.
- Hoe kun je aan mensen horen of ze van het veen of het zand komen?
- Is er een echte grens in Den Haag tussen het zand en het veen?

4. Opdracht: Typisch Haags

In deelopdracht 1 doen de leerlingen onderzoek naar overeenkomsten en verschillen tussen twee Haagse wijken. De uitstraling, voorzieningen, functies, plannen, infrastructuur en demografie spelen hierbij een grote rol. Ze stellen op basis van dit onderzoek een top 10 samen van typisch Haags cultureel erfgoed. Vervolgens beluisteren de leerlingen een aantal Haagse liederen en lokaliseren ze de voorkomende Haagse plekken op een kaart. Naar aanleiding hiervan voegen de leerlingen een couplet, collage of videoclip toe. De inhoud, vorm en tekst zijn hierbij van groot belang.

Kennisdoelen

De leerling:

- kent overeenkomsten en verschillen tussen Haagse wijken;
- kent verschillende liedjes die over Den Haag gaan.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- onderzoekt en vergelijkt twee Haagse wijken op soort, uitstraling, vorm, functie, opzet, infrastructuur, populatie en cultureel erfgoed;
- lokaliseert plekken in Den Haag door het beluisteren van Haagse liederen;
- voegt een couplet, collage of videoclip toe aan een bestaand Haags lied.

Benodigdheden

- Google Earth
- wijkkaarten van Den Haag (kopieën uit straatnamenboekje)
- postervellen
- stiften
- divers presentatiemateriaal

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

1. Vorm groepjes van twee tot vier leerlingen.
Elk groepje kiest twee Haagse wijken.
Laat de leerlingen verschillen en overeenkomsten tussen deze wijken noteren. Gebruik eventueel Google Earth.
Denk bijvoorbeeld aan:
  - soort woningen en hun uitstraling (bijv. hoogbouw/laagbouw)
  - groen (parken, sportvelden, etc.)
  - aanwezigheid van winkels, kantoren, gebedshuizen en recreatievoorzieningen
  - opzet van het stratenplan
  - openbaar vervoer
  - bewoners
  - sporen van vroeger, aanwezigheid van cultureel erfgoed
2. Deel de uitkomsten van dit onderzoek met elkaar. Elke leerling noteert in welke wijk hij het liefste wil wonen en waarom.

3. Ieder groepje stelt een top 10 samen van het voor hen meest typisch Haagse culturele erfgoed. Bespreek de uitkomsten in de klas en maakt een klassen-top 10 in woord en beeld.

Reflectievragen

- Wat is je het meest opgevallen bij het vergelijken van de wijken?
- Wat vind jij belangrijk in je woonwijk?
- Waar keken jullie naar bij het benoemen van de verschillen?
- Wat zijn de drie belangrijkste kenmerken van de onderzochte wijken?
- Wanneer gebruik jij zelf Google Maps of Google Earth.

Uitvoeren

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Wijs aan elk groepje een van de volgende liedjes toe:
  - [O, o, Den Haag' van Harrie Jekkers \(YouTube\)](#)
  - [Den Haag met je lege paleizen' van Paul van Vliet \(YouTube\)](#)
  - ['Wat voor weer zou het zijn in Den Haag?' van Conny Stuart \(YouTube\)](#)
  - [Nul7Nul', hiphopnummer door Haagse jongeren \(YouTube\)](#)
  - [Den Haag-rap' van Haagse Harry en Hollandse Henderik \(YouTube\)](#)
2. Geef de leerlingen de opdracht de plekken waarover gezongen of gerapt wordt op een kaart van Den Haag aan te geven.
3. Maak een keuze uit een van de volgende opdrachten, of laat de leerlingen een keuze maken:
  - Laat de leerlingen zelf een couplet schrijven dat past in het beluisterde liedje.
  - Maak een Haagse collage met afbeeldingen die passen bij de inhoud van het lied.
  - Maak een clip bij één van de liedjes. Gebruik hiervoor bewegend beeld, foto's, teksten, kunstwerken, etc. Het beeld vertelt waarover gezongen wordt.

Reflectievragen

- Welke plekken uit het liedje kende je nog niet?
- Herken je jouw Den Haag in dit liedje?
- Wat uit Den Haag had volgens jou eigenlijk echt in het liedje moeten voorkomen?
- Hoe verliep het werken in het groepje?

Presenteren

Verzorg een presentatie waarbij u met de leerlingen de vorm bepaalt. Laat de leerlingen hun resultaten presenteren en/of toelichten. Neem de ruimte voor het stellen van vragen en het bespreken van de uitkomsten.

Reflectievragen

- Wat heeft je verrast over Den Haag?
- Hoe was de afstemming tussen de verschillende onderdelen van de presentatie?
- Waarom hebben jullie voor deze manier van presenteren gekozen?
- Wat heb je van deze presentatie geleerd?
- Wat van Den Haag in de presentatie wil je graag in het echt zien?

Evalueren

Besprek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Zijn er meer overeenkomsten of meer verschillen tussen de wijken?
- Welke tien foto's heb je nodig om een goed beeld van Den Haag te geven aan een nieuwe inwoner van de stad?
- Welk lied was voor jou het meest typisch Haags en waarom?
- Hoe is de verhouding tussen oude en nieuwe stadselementen?
- In welke wijken komt veel cultureel erfgoed voor?
- Wat is volgens jou typisch Haags cultureel erfgoed?

5. Opdracht: Spoorzoeken

In deelopdracht 2 onderzoeken de leerlingen de begrippen 'migratie' en 'stadsmigratie' door een tabel van het CBS te bekijken en te analyseren. Aan de hand hiervan onderzoeken ze sporen van cultuuruitingen die gerelateerd zijn aan migranten. Ze zoeken hierbij afbeeldingen en voorzien deze van een toelichtende tekst. Met behulp van de onderzoeksresultaten stellen de leerlingen een 'Haags spoorboekje' samen met een inleiding, overzichtskaart, bronnenlijst, beeldmateriaal en toelichtingen. Dit doen ze in de rol van beeldredacteur, tekstredacteur, vormgever, kaartmaker of tekstschrijver. Vervolgens organiseren de leerlingen in samenwerking met buurtbewoners en ouders een presentatie, waarbij ze rekening houden met de locatie, de vorm en de aankleding. Ze nodigen hierbij de ouders en buurtbewoners uit.

Kennisdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • kent de begrippen 'migratie' en 'stadsmigratie'; • kent de verschillende aspecten van kaarten maken
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • onderzoekt sporen van migratie en stadsmigratie in Nederland (Den Haag), gebruikt afbeeldingen en licht tekstueel toe; • stelt een Haags spoorboekje samen met een inleiding, overzichtskaart, bronnenlijst, beeldmateriaal, en toelichtingen en neemt daarbij de rol aan van beeldredacteur, tekstredacteur, vormgever, kaartmaker of tekstschrijver.

Benodigdheden

- A4-tekenpapier (niet te dun en niet te glad)
- geprinte afbeeldingen Haagse sporen van migratie
- oude tijdschriften om uit te knippen
- scharen
- behangerslijm in potten met deksel
- lijmkwasten
- grijze tekenpotloden
- schrijfgerei
- zachte kleurpotloden
- zacht vetkrijt (bijvoorbeeld Pandakrijt)
- houtskool
- stiften
- aquarelverf
- penselen
- potten water voor uitspoelen penselen
- (eventueel) voldoende computers of tablets voor digitale versie Haags spoorboekje
- divers presentatiemateriaal
- eventueel hapjes en drankjes bij presentatie

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Verken met de leerlingen de begrippen migratie en stadsmigratie. Inventariseer welke leerlingen een migratie-achtergrond hebben en/of wie er weleens verhuisd is binnen de stad.
2. Bekijk, bespreek en analyseer de volgende [tabel van het Centraal Bureau voor de Statistiek over de herkomst van de Nederlandse bevolking](#). Onderzoek de redenen waarom migranten naar Nederland kwamen, komen en gaan. Zie www.cbs.nl.
3. Ga op zoek naar sporen van migratie of stadsmigratie. Denk daarbij aan cultuur die te maken heeft met de aanwezige migranten, bijvoorbeeld:
  - winkels
  - horeca
  - gebedshuizen
  - kunstwerken
  - sporten
  - muziek
  - feesten

Maak of zoek afbeeldingen en schrijf bij elk spoor een toelichtende tekst.

Reflectievragen

- Wat viel je het meest op in de tabel?
- Vergelijk de cijfers van Den Haag met die van jouw klas. Wat zijn de verschillen en overeenkomsten?
- Wat is het voordeel en nadeel van een tabel?
- Waarom is een CBS belangrijk voor Nederland?
- Waarom verhuizen mensen binnen een stad?
- Hoe duidelijk of verborgen waren de sporen?
- Hoe divers waren de sporen?

Uitvoeren

Stel met alle gevonden sporen een Haags 'spoorboekje' samen. Dit kan digitaal of op papier. Zorg voor een inleiding, overzichtskaart, bronnenlijst, voldoende beeldmateriaal en korte toelichtingen. Verdeel de rollen onder de leerlingen. Denk hierbij aan een beeldredactie, tekstredactie, opmaak, kaartmakers, tekstschrijvers, etc.

Reflectievragen

- Hoe zijn de sporen over de stad verdeeld?
- In welke wijken zijn nauwelijks sporen te vinden en hoe komt dat?
- Van welke migrantengroepen zijn veel sporen op bepaalde plekken te vinden? Welke plekken zijn dat?
- Hoe verliep het samenwerken bij het samenstellen van het Haagse spoorboekje?
- Was je tevreden over jouw rol? Licht toe.

Presenteren

Organiseer met elkaar een presentatie over de uitkomsten van de twee eerste deelopdrachten. Elk groepje geeft tijdens deze presentatie een toelichting over de producten. De leerlingen vertellen hoe

ze tot de producten zijn gekomen. Denk ook samen na over de locatie, de vorm van de presentatie en over de aankleding (hapje & drankje, muziek, etc.). Nodig bijvoorbeeld ouders en buurtbewoners uit. De presentatie moet een goed beeld geven van het onderzoek en de gevonden resultaten.

Reflectievragen

- Wat was jouw rol in de organisatie?
- Zijn alle sporen even belangrijk? Licht toe.
- Wat waren de reacties van de bezoekers?
- Had de locatie invloed op de sfeer van de presentatie?
- Miste je nog iets tijdens de presentatie? Licht toe.

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Op welke manier heeft migratie de culturele identiteit van de stad beïnvloed?
- Waarom zijn migrantenculturen zowel verspreid als geconcentreerd over de stad te vinden?
- Welke soorten bronnen hebben jullie gebruikt (geschreven bronnen, gesprekken met betrokkenen, etc.) ? Welke bron maakte de meeste indruk en hoe kwam dat?
- Passen de vorm en de inhoud van het spoorboekje bij jullie klas?
- Wat had je achteraf gezien bij de presentatie anders willen doen?

6. Opdracht: Museumdirecteur voor een dag

Ten slotte onderzoeken de leerlingen in deelopdracht 3 typisch Haagse historische voorwerpen. Ze selecteren zelf een bestaand typisch Haags voorwerp, gegeven of verhaal en maken hierbij een woordveld. Op basis hiervan beslissen ze welk voorwerp ze willen toevoegen aan het Haags cultureel erfgoed. Naar aanleiding van het onderzoek maken de leerlingen een foto met toelichtende tekst van hun gekozen voorwerp voor in het museum. Hierbij houden ze rekening met de structuur, persoonlijke benadering, belichting, uitsnede, standpunt en plaats. Vervolgens richten ze, in samenwerking met een museummedewerker, een tentoonstelling in met een titel, openingshandeling, toespraak, catering en uitnodiging. Hierbij spelen inhoud, vorm en aankleding een grote rol.

Kennisdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • kent voorwerpen, gegevens en verhalen die typisch Haags zijn; • kent het verschil tussen historische voorwerpen en kunstwerken.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • schrijft een toelichtende tekst voor een voorwerp in een museum en let op inhoud, plaats, proces, relatie, structuur en persoonlijke benadering; • richt een tentoonstelling in met titel, openingshandeling, toespraak, benaming, catering en uitnodiging.

Benodigheden

- divers materiaal voor historisch beeld: stokjes, plastic zakjes, ijzerdraad, elektriciteitssnoer, paperclips, papier, vuilniszakbinders, schilderstape, wc-rolletjes, aluminiumfolie, kraaltjes, diverse kleuren doorzichtige folie, knopen, touw en draad, satéprikkers, kartonnen doosjes, blik, wc-rollen, binnenband fiets, stukjes hout, etc.
- lijmpistolen
- bevestigingsmaterialen kosteloos materiaal: ijzerdraad, satéprikkers, splitpennen, touw, tiewraps, ijzerdraad, etc.
- klei (fijne chamotte)
- boetseergereedschap
- klei-emmer
- kleimatjes of onderleggers
- indien aanwezig: kleioven
- (eventueel) voldoende computers of tablets voor digitale versie presentatie historisch voorwerp
- divers presentatie-/tentoonstellingsmateriaal bij eigen museum
- eventueel hapjes en drankjes bij tentoonstelling eigen museum

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. Erfgoedinstellingen in Den Haag verzamelen al heel lang historische voorwerpen uit de stad. Bekijk en bespreek een aantal historische voorwerpen die onlosmakelijk verbonden zijn met de stad en een echt Haags verhaal vertellen. Denk bijvoorbeeld aan de tong of teen van de

gebroeders De Witt, het Haagse Hopje, koningshuissouvenirs, bijzondere archeologische vondsten, etc. Laat eventueel ook een persoonlijk voorwerp zien dat voor uzelf met Den Haag verbonden is. Bekijk ter inspiratie: <http://www.cohlinks.nl/hagenaarsenhagenezenp11>.

2. Vraag de leerlingen om een voorwerp, een gegeven of verhaal te noemen dat volgens hen typisch Haags is. Maak hiervan een [wordle](#), woordspin, woordveld of mindmap.
3. Laat de leerling voorwerpen noemen die volgens hen toegevoegd zouden moeten worden aan het Haags cultureel erfgoed. Laat ze hun keuze toelichten. Als het niet mogelijk is om het voorwerp in de klas te krijgen, laat hen dan een foto meenemen.

Reflectievragen

- Hoe persoonlijk is jouw keuze?
- Wat vertelt het voorwerp over jou?
- Wat is de waarde van jouw voorwerp? (Het kan ook een emotionele waarde hebben.)
- Wat zou je als tweede hebben gekozen? Waarom?
- Wat vind je van de andere keuzes?
- Wat is er typisch Haags aan jouw voorwerp?

Uitvoeren

Geef de leerlingen de opdracht om een beeld van hun voorwerp te maken voor in een museum. Ook schrijven ze een toelichtende tekst. Hierin komen de volgende punten aan bod:

- Wat is het voorwerp?
- Waarvoor wordt of werd het gebruikt?
- Waar komt het voorwerp vandaan?
- Hoe kwam het voorwerp bij zijn huidige eigenaar?
- Waar bevindt het zich normaal gesproken?
- Wat is de relatie met Den Haag?
- Waarom heb jij juist dit voorwerp gekozen?

Wijs de leerlingen op de structuur van hun verhaal: laat ze bijvoorbeeld beginnen met een pakkende zin en eindigen met iets persoonlijks.

Maak twee foto's: één van het voorwerp en één van de leerling met het voorwerp.

Wijs hen op de compositie van de foto, belichting, uitsnede, standpunt en de plaats van het voorwerp.

Reflectievragen

- Hoe vond je het om één voorwerp te moeten kiezen?
- Welk voorwerp had je ook wel willen kiezen?
- Wat voor waarde heeft het voorwerp: vooral emotionele waarde, of is het ook kostbaar? Licht toe.
- Hoe ging het fotograferen?
- Ben je tevreden over de resultaten (foto en tekst)?

Presenteren

Voer onderstaande opdrachten in volgorde uit:

1. De leerlingen lichten hun voorwerp en verhaal toe aan de klas.

2. Bepaal met de leerlingen op welke manier zij ieder hun tekst en foto samen willen presenteren. Denk aan tekstborden in musea, collage, boekje, etc. Dit kan analogoog of digitaal. Voer dit uit.
3. Richt met de resultaten een tentoonstelling in. Bedenk gezamenlijk een titel, de openingshandeling, wie de toespraak houdt, de naam van jullie museum, de catering, de uitnodiging, etc. Raadpleeg hiervoor eventueel een medewerker van een museum.

Reflectievragen

- Waarin onderscheidt jouw keuze zich van de andere?
- Welke keuze van andere leerlingen vond je het meest verrassend en waarom?
- Welke tips en tops heb je gekregen bij je presentatie?
- Welke rol heb jij in de organisatie van de tentoonstelling gespeeld?
- Wat waren de reacties op de opening van de tentoonstelling?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Wat is het belang van het bewaren van historische voorwerpen?
- Welke invloed heeft het verhaal achter het voorwerp hierbij?
- Wanneer blijken niet-waardevolle voorwerpen wel waardevol te zijn?
- Hoe Haags zijn de verhalen?
- Welk voorwerp zou je nog willen toevoegen?

